

Contact Natuurbescherming Noord-Holland

Vrijwel dagelijks wordt de Nederlander gekonfronteerd met een steeds toenemende aantasting van het leefklimaat. Aantasting die zich op verschillende manieren manifesteert: bedreiging van natuurterreinen, verontreiniging van bodem, lucht en water. Soms is het proces, dat tot vernietiging van bepaalde waarden leidt, slechts nauwelijks waarneembaar. Vaak ook is het tempo dermate hoog, dat het kwaad al is geschied voordat men er erg in heeft. Natuurbescherming en alles wat daar nu mee heeft te maken was tot voor enige jaren een zaak die vrijwel uitsluitend door bepaalde grote organisaties, partikulier of van overheidswege, beoefend werd. Door de steeds sneller gaande ontwikkeling van onze technologische en geïndustrialiseerde maatschappij, die ons welvaart brengt, is Nederland in een stadium gekomen dat natuurbescherming - zo u wilt milieubeheer - een steeds nijpender probleem wordt. De tijd is voorbij dat men zich kon veroorloven met datgene wat ons nog rest minder zuinig om te springen. Het is daarom verbijsterend te moeten ontdekken dat de overheid dagelijks in gebreke blijft met het voeren van een verantwoord beleid. Onder overheid moet men dan niet alleen 'Den Haag' maar zeker ook de provinciale en gemeentelijke overheden begrijpen, aangevuld met een ontelbaar aantal 'overheidslichamen', die alle hun eigen bestaansredenen hebben. Wat te denken van een zaak als de beruchte smeerpijp in Groningen; het is toch onvoorstelbaar wat daar gebeurt. Het lijstje van 'onvoorstelbaarheden' is eindeloos lang en wordt per dag langer. Door al deze steeds ingewikkelder wordende problemen, waar steeds meer diensten en personen bij betrokken worden, is de situatie ontstaan dat de bestaande grote natuurbeschermingsorganisaties zeer veel tijd en mankracht ter beschikking moeten stellen aan problemen van nationale aard. Dit houdt dan tevens in, dat vele plaatselijke en provinciale natuurbeschermingszaken niet de aandacht krijgen die zij behoeven.

Nederland bezit een zeer groot, zo niet een té groot aantal organisaties die zich begeven op het natuurbeschermingspad: vogelwerkgroepen, vogelwachten, algemene natuurhistorische verenigingen, edukatieve verenigingen, protestgroepen, aktiekomités enz. enz. Elke vereniging, hoe klein ook, wordt regelmatig gekonfronteerd met problemen op natuurbeschermingsgebied die niet voldoende aandacht kunnen krijgen van de bestaande grote organisaties, omdat er niet voldoende tijd en mensen beschikbaar zijn. De plaatselijke groepen hebben dan, indien zij tot aktie willen overgaan, vaak te kampen met het ontbreken van voldoende gegevens, informatie, inzicht, tijd enz., om niet te spreken over geld.

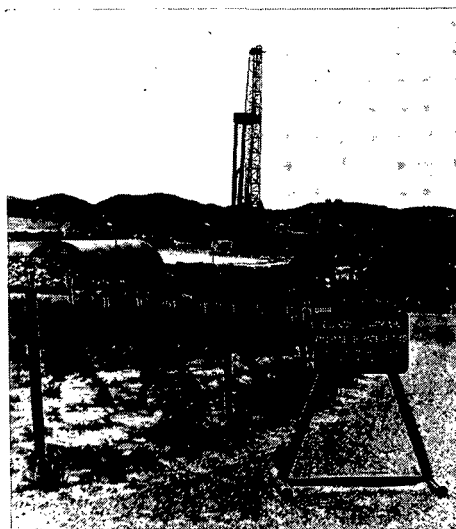
Daardoor is het mogelijk dat een hiaat is ontstaan tussen het 'grote werk' (landelijk: Waddenzee, smeerpijp, Zeeland, enz.) en het 'kleine plaatselijke werk'. Het bestaan van dit levensgevaarlijke hiaat ziet men gelukkig in en er wordt gezocht naar een betere aansluiting tussen de landelijke en de plaatselijke organisaties. Het werd hoog tijd . . .

Ook in Noord-Holland bestaan vele verenigingen die zich op de een of andere wijze met natuurbescherming bezig houden. In mei 1969 kwam een groot aantal vertegenwoordigers van vrijwel al deze provinciale groeperingen bijeen. Men zocht naar een mogelijkheid om de krachten te bundelen om daardoor een beter natuurbeschermingsbeleid te kunnen voeren. Het overleg mondde uit in de oprichting van 'Contact Natuurbescherming Noord-Holland'. Het is geen vereniging, maar een overkoepelend orgaan van een groot aantal partikuliere organisaties. Uit de deelnemende groepen werden vertegenwoordigers gekozen die tezamen een Raad van afgevaardigden vormen. Deze Raad komt op geregelde tijden bijeen. Uit de Raad werd een werkkommissie benoemd, bestaande uit 9 personen.

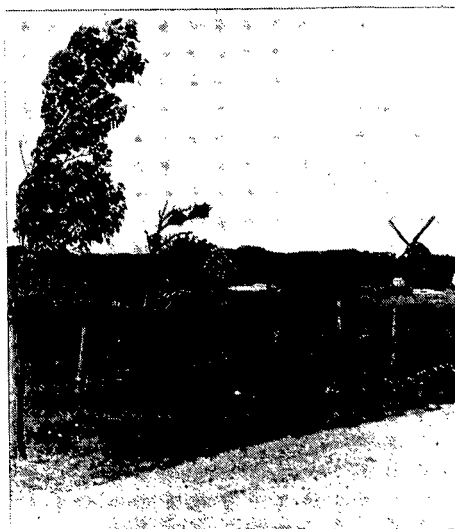
De werkkommissie is begonnen met het opbouwen van een net van relaties, bestaande uit vele deskundigen zowel van binnen als van buiten de eigen kring. In de provincie zijn vele personen die fungeren als 'kontaktpersoon'; zij verstrekken gegevens die van belang kunnen zijn.

Uiteraard is een goed kontakt over en weer met de bestaande landelijke organisaties van zeer groot belang. Een ideale situatie zou ontstaan indien het gehele land werd verdeeld in stukken waar 'provinciale' verenigingen zouden bestaan, die de vele activiteiten zouden kunnen coördineren. Zuiver gebonden aan provinciegrenzen behoeft het werkkerrein van zulke organisaties natuurlijk niet te zijn. Noord-Holland bijvoorbeeld is qua landschap en problemen duidelijk onder te verdelen in enkele streken waar een speciale groep zeer nuttig werk kan doen. Thans zijn in deze provincie werkzaam de Natuurbeschermingskommissie Zuid-Kennemerland (Haarlem e.o.) en Contact Natuurbescherming Noord-Holland, terwijl ook het Gooi een dergelijke organisatie kent. Recentelijk werd in de Zaanstreek Contact Milieubeheer Zaanstreek opgericht. Daarmede is Noord-Holland wel aan het eind van de mogelijkheden om nog goed funktionerende groepen op te richten. Juist in deze tijd immers moet men er voor waken dat men de beschikbare mankracht te veel verdeelt in plaatselijke groepjes.

Alhoewel Contact Natuurbescherming Noord-Holland (verder te noemen CNN) nog niet zo heel erg lang bestaat, begint zich toch al duidelijk af te tekenen waar de mogelijkheden en waar de moeilijkheden liggen. Uiteraard spelen ook hier de financiën weer een rol, maar de dagelijkse werkzaamheden worden vooral beknot door een groot tekort aan beschikbare tijd en mankracht. Mogelijkheden zijn er vele. In de eerste plaats kan gesteld worden dat door de veelheid van gegevens en informaties die binnenvloeien, veelal in een zeer vroeg stadium over bepaalde problemen kan worden gesproken. Indien de zaak te gekompliceerd wordt voor de plaatselijke groep, wordt zij direkt doorgespeeld naar de landelijke, daarvoor in aanmerking komende organisaties. Veelal treedt CNN in overleg met organisaties die met een bepaalde zaak bezig zijn. Indien het zaken van plaatselijk belang zijn, stippelt CNN zelf een beleid uit.

*Hargen-Schoorl:
Het eerste boorplatform in de duinen.*

*Bergen, Groeneweg:
Voorgenomen boorplaats.*

Er wordt een ongelofelijk aantal problemen aangemeld. Aangezien CNN bestaat uit partikulieren, die alle het CNN-werk doen naast het verrichten van hun dagelijkse beroeps-werkzaamheden, is het noodzakelijk dat ook hier nu al een beperking van activiteiten plaats vindt. Niettemin had CNN bemoeienissen met talrijke verschillende onderwerpen, zoals het Balgzand, vele bestemmingsplannen, aardgaswinning in de Bergens-Schoorlse duinen, wegenplan Zuid-Kennemerland, chemische bestrijding van minder gewenste planten en bomen, schietterreinen op Texel, autokerkhoven in de duinen enz. Dat deze bemoeienissen soms tot goede resultaten geleid hebben, moge blijken uit de volgende voorbeelden:

1. *Bergens-Schoorlse duinen*

CNN is vertegenwoordigd in het Comité Gasalarm, dat zich verzet tegen de wijze waarop een oliemaatschappij gas wil winnen in de Noordhollandse duinen bij Bergen en Schoorl, nadat door de overheid concessie is verleend, en in de Bergermeerpolder. CNN meent, dat gezien de grote natuurwetenschappelijke, recreatieve en andere waarden van het duinterrein elke vorm van aantasting door het inrichten van geasfalteerde of betonnen platforms, gasbehandelingsstations, boortorens, aan- en afvoerwegen en leidingtracé's met kracht dient te worden bestreden (*fig. 1 en 2*). Het stelt zich daartoe achter het bepaalde in het Streekplan voor Noord-Kennemerland en andere verordeningen en richtlijnen, zoals de Recreatienota van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland d.d. april 1968. De voorgenomen aardgaswinning is in strijd met alle afspraken die gemaakt zijn en staat lijnrecht tegenover het beleid dat de overheid zou moeten voeren.

2. *Chemische bestrijding*

a. *Berger duinen*

In de nazomer van 1970 werd gekonstateerd dat in het waterleidingsgebied (het Noordhollandse Duinreservaat) te Bergen werd gewerkt met een chemisch bestrijdingsmiddel. Dit middel (2-4-5-T-Ester), dat onder meer in Zuidoost-Azië is gebruikt om oerwoud te ontdoen van bladeren, werd in het drinkwatergebied toegepast om de uitbreiding van Prunusachtigen tegen te gaan. Mede gezien de zeer slechte ervaringen die men elders in de wereld met dit middel heeft opgedaan (het zou een oorzaak zijn van misvormingen bij ongeboren kinderen), wordt gesteld dat gebruik ervan, zeker in een natuurgebied en nog sterker in een drinkwaterwingebied, in strijd is met de regelen van goed bestuur. Alhoewel nimmer openlijk werd toegezegd, dat men het bespuiten zou beëindigen, hebben wij uit betrouwbare bron vernomen, dat is afgezien van hernieuwd gebruik, hetgeen pleit voor het inzicht van de betreffende autoriteiten.

b. *West Friesland*

CNN konstateerde in 1970, dat in dat jaar en in 1969 in een deel van West-Friesland op een foutieve wijze en met een voor dat doel verboden bestrijdingsmiddel, een zogenaamde Amitrolverbinding, bermen, slootkanten en waterlopen werden bewerkt. Dit geschiedde voor een deel met medeweten van een of enkele polderbesturen. CNN heeft een klacht ingediend, waardoor de naar voren gebrachte feiten inderdaad (nogmaals) werden gekonstateerd. Het op deze wijze spuiten met dat middel is gestaakt en zal niet meer worden herhaald. Kort daarop werd door het provinciaal bestuur van Noord-Holland via een uitvoerig schrijven, gericht aan alle gemeente- en polderbesturen, dringend geadviseerd het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen langs wegen, bermen en wateren te stoppen of tot het alleruiterste te beperken. Men adviseerde tevens het (hernieuwde) gebruik van hand-/mechanische methoden.

c. *Bloembollenstreek*

Naar aanleiding van gekonstateerde verontreiniging van water door lozing van kwikhoudend spoelwater (bloembollenkultuur) heeft CNN een uitvoerig rapport over deze

vorm van verontreiniging opgesteld. Dit rapport, dat zeer ruime aandacht kreeg in de pers, is er waarschijnlijk mede de oorzaak van, dat de studie over kwik in ons binnenwater aanzienlijk is versneld.

3. Autokerkhof

Verschillende provinciale en gemeentelijke verordeningen bepalen uitdrukkelijk dat ondermeer het aanwezige duinterrein, dat voor een groot deel natuureservaat annex waterwingebied is, niet aangetast mag worden. Met name de Recreatienota van april 1968 (G.S. Noord-Holland) stelt uitdrukkelijk vast, dat de aanleg van wegen, leidingen en vuilstortplaatsen in het duinterrein met alle kracht dient te worden bestreden. Niettemin was het mogelijk dat in het Noordhollands Duinreservaat (klandestien) een autokerkhof werd ingericht, waar op een gegeven moment een honderdtal autowrakken het landschap ten eerste ontsierde. CNN diende een klacht in bij de bevoegde autoriteiten en drong er met klem op aan, alles in het werk te stellen om aan deze situatie een eind te maken. Kort daarop werd een begin gemaakt met de ontruiming van het terrein; thans is het terrein in zijn oorspronkelijke toestand hersteld.

Alhoewel in vele zaken pas op langere termijn het gewenste resultaat bereikt wordt, komt toch ook het tegenovergestelde voor. Hier denken wij bijvoorbeeld aan het verboden en verkeerde gebruik van de Amitrolverbindingen in West-Friesland. Vaak zijn bepaalde zaken zeer tijdrovend omdat zij een zeer intensieve studie vragen. Dit geldt bijvoorbeeld voor het voorontwerp-struktuurplan voor de Zaanstreek. Door het aantrekken van veel bewoners van buiten de streek doet de in dit plan geprojecteerde expansiedrift het ergste vrezen voor werkelijk onvervangbare weidevogelgebieden en voor de milieuhygiëne. In deze gevallen worden bezwaren via de wettelijke mogelijkheden kenbaar gemaakt. Waar deze mogelijkheden er niet of nauwelijks zijn, wordt de hulp van de publieke opinie ingeroepen door middel van persberichten of open brieven, vaak met een zeer snel waarneembaar effect!

Uit de veelheid van problemen blijkt pas de grote kwetsbaarheid van onze laatste resten natuur en de ontstellende onverschilligheid waarmee ons leefmilieu door zeer velen wordt bejegend. Ondanks de vele publiciteit in N 70 erkent men weliswaar de noodzaak van natuurbescherming, maar liever ver van het autoritaire bed (wij moeten toch groeien en uitbreiden?), en het mag vooral niets of niet te veel kosten, want men moet er nog aan wennen dat het hebben en houden van een leefbaar land gèld kost.

Helaas wordt de activiteit van CNN door geldgebrek beperkt, ernstig beperkt. Belangrijke zaken moeten vaak uitgesteld worden of terzijde worden geschoven, alleen omdat er geen geld voorhanden is. Om in dit bezwaar voor een (groot) deel te voorzien, is een donateurschap ingesteld. Partikulieren kunnen voor minimaal f 2,50 en instellingen als bedrijven, gemeenten e.d. voor minimaal f 25,— begunstiger worden (giro 1 94 55 44 t.n.v. CNN te Bergen NH). Men ontvangt dan van tijd tot tijd een overzicht van de activiteiten van CNN.

Morele steun is in overvloed voorhanden; financiële steun is noodzakelijk, wil de partikulier zich ook in de toekomst kunnen blijven inzetten voor het behouden van een leefbaar Noord-Holland, thans één van de provincies die vooral plaatselijk al zeer sterk is aangetast.

Adres van de schrijver

Foto's: G. R. Monsees